

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

74. ÅRGANG

3. NOVEMBER 1962

A V I N N H O L D E T :

FRA JERUSALEM TIL VATIKAN II - KONSILET FRA UKE TIL

UKE - HVA AVISENE SKREV - OBSERVATØRENE I ARBEID

- A. RAULIN: KATOLSKE DISSENSER - BLIKK PÅ TIDEN -

AV KIRKENS LIV - BOKANMELDELSER

NR

21

NESTE NUMMER UTKOMMER 17. NOVEMBER 1962

De utvalgte vakreste norske bøker 1961:

MESSEBOKEN — Missale Romanum, latin-norsk, er en av dem. Vent ikke for lenge med å anskaffe den! Enda finnes følgende utgaver:

Innbundet i sort, blått eller brunt gjeteskin m/ gullsnitt kr. 60.—
» » sort, blå eller rød plastikk m/ farvesnitt » 40.—

ST. OLAV BOKHANDEL OG FORLAG, Akersv. 5, Oslo.

Tlf. 42 31 70

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 7. november: Andakt i St. Josephs Kapell kl. 19.30.

Deretter samvær i foreningslokalet hvor pastor Hæck vil kåsere fra «Det gamle Hellas» i ord og bilder.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
Vår Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	} Arendal
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	} Bergen
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	} Tromsø
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	} Trondheim
Øyenklinikker	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Hammerfest
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	} Hønefoss
St. Mikæls Kirke	
St. Mikæls Prestegård	} Lillestrøm
St. Theresia kirke	
St. Franciskus Hosp.	} Trondheim
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Tønsberg
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 41 79 80

ST. FRANCISKUS III ORDEN

har møte fredag 9. november kl. 19 i St. Hallvarvs kirke.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings- og lesesentrum.

Åpent hverdager kl. 10—13, 16—20.
Lørdag kl. 10—12.30.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO,

Urtegt. 29 11, tlf. 68 08 68.

Kontortid 12—13 hver dag unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
Akersv. 5, Oslo.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 4. NOVEMBER (21. s. e. pinse): Ep. Ef. 6, 10—17. Ev. Matt. 18, 23—35. Mandag til torsdag: Ferialdager. Fredag: Vigsels av Lateranbasilikaen. Lørdag: Andrea Avellino, bekj.

SØNDAG 11. NOVEMBER (22. s. e. pinse): Ep. Fil. 1, 6—11. Ev. Matt. 22, 15—21. Mandag: Martin I, pave og martyr. Tirsdag: Diego, bekj. Onsdag: Josafat, bisk., mart. Torsdag: Albert, kirkelærer, biskop. Fredag: Gjertrud, jomfru. Lørdag: Gregorios Thaumaturgen, bisk., bekj.

SØNDAG 18. NOVEMBER (23. s. e. pinse): Ep. Fil. 3, 17—4, 3. Ev. Matt. 9, 18—26.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stillemesse	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 m.eng. pr.	11.00
St. Hallvarvs kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15–9 11.30	10.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikæls kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
STABEKK: Maria Kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.30
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvarvs kapell, tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	—	10.45
St. Olavs kapell	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20 221	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, tlf. 7558 Mariabeimen, Norge, tlf. 7184	8.30	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Elisabeth Inst. St. Mikæls kirke, Strandgt., tlf. 1392	8.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.
Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.
Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år -
Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21

Det annet Vatikankonsil vil i bunn og grunn behandle det samme problem som apostelkonsilet i Jerusalem. Både da og nå gjelder det å frigjøre Guds Ord. I Jerusalem måtte apostlene, ledet av den Hellige Ånd, avgjøre hvorvidt den kristne tro skulle fremstilles for verden i jødisk drakt. Det annet Vatikankonsil, ved atomalderens daggry, må avgjøre hvilken ny kledning som skal erstatte de klær Kirken har båret ned gjennom både middelalderen og senere tider.

Det er spenningen mellom selvbevarelsesdriften og fremskrittetsdriften som utgjør drivkraften for den menneskelige utvikling. I Kirken står spenningen mellom tradisjonen og apostolatet. I seg selv er disse selvfølgelig ikke motsetninger — men menneskene klarer å skape inntrykket av at de er det. Noen påkaller tradisjonen for å bevare alt for meget: de menneskelige tradisjoner som forgår, såvel som de guddommelige, som må bestå. Andre, i apostolatets navn, søker å forandre alt for meget — både guddommelig og menneskelig.

Da apostlene holdt råd i Jerusalem, stod striden mellom den jødiske tradisjon og apostolatet overfor hedningene. Avgjørelsen falt i apostolatets favør. Ved det annet Vatikankonsil vil striden stå mellom middel-

Vi kan aldri være takknemlige nok for den siste av de fire R'er — revolusjonen. Den feide vekk et *ancien régime*, en gammel styreform som hadde holdt store deler av Kirken spent til den keiserlige vogn. Da den siste av før-revolusjonens paver døde i Valence, var en jublende revolusjonsverden klar til å holde liktalen både over pavedømmet og over den kirke det hersket over. Men slik skulle det ikke gå. Det pavedømme som syntes å gå i graven med Pius VI i Valence reiste seg igjen syv måneder senere i Venezia med Pius VII. En ny æra var begynt — en æra som nå trer inn i en særlig spennende fase med det annet Vatikankonsil.

At denne nye æra faktisk var grydd, var ikke straks klart. Tre generasjoner geistlige fortsatte å lengte etter en gjenopprettelse av det gamle system. Og den ultramontane bevegelse i det 19. århundre syntes full av løfter om en slik gjenopprettelse. Den bragte pavedømmet til nye prestisjemessige høyder, gav det en moralsk autoritet det ikke hadde hatt på århundrer. Men nettopp som det nådde sitt klimaks ved definisjonen av den pavelige ufeilbarhet, hendte det noe som senket teppet for *l'ancien régime* for bestandig: Pavestatens fall.

Pius IX, som selv var fanget i sin kamp med liberalismen, ute av stand til å skjelve mellom godt og ondt i den, ante lite hvilke hensikter det han hadde oppnådd, virkelig skulle komme til å tjene. Leo XIII skulle bruke den nyvunne pavelige prestisje til å lansere Kirkens modernisering. Vi høster fruktene av det idag.

Den store fornyelsens flod som idag strømmer gjennom alle sider av Kirkens liv, skylder Leo sin opprinnelse — enten det gjelder skriftstudiet, teologi, filosofi, liturgi, kateketikk, legapostolat, sosial innsats, misjonsarbeid eller økumenisme. Pave Johannes har ment at tiden var inne til å vie disse Åndens rørelser mer enn vanlig oppmerksomhet, og la et konsil ta stilling til dem, for dermed å gjøre det meste ut av de muligheter de byr.

Fra Jerusalem til Vatikan II

Av Denis Hurley, erkebiskop av Durban

alderens og senere tiders arv, på den ene side, og apostolatet overfor atomalderen på den annen.

Fra middelalderen har vi arvet meget av vår juridiske og liturgiske tradisjon, vår utformning av teologien i en filosofisk terminologi, og vår oppfatning av forholdet mellom kirke og stat. Fra den «nye tid» har vi vår oppfatning av hvordan geistligheten bør utdannes, såvel som vår abstrakte katekismeundervisning, vår mistro til menneskenaturen og i det hele tatt en defensiv mentalitet.

I de siste fire hundre år har vi forsvart oss fortvilet mot de fire R'er — Renaissance, Reformasjon, Rasjonalisme og Revolusjon. Kirken var bare såvidt begynt å komme seg etter angrepet fra den ene av dem, da den stod midt oppe i det neste. Dermed fikk den små muligheter for å ryste av seg sin defensive mentalitet og igjen gi seg ut i en progressiv tenkning og handling. En hær som sitter forskanset i en festning har ikke store sjansene til å vise sin virkelige styrke.

I Jerusalem talte Peter til sine kolleger i disse ordelag: «Hvorfor vil dere friste Gud ved å legge et åk på hedningenes nakke som hverken våre fedre eller vi selv noen gang maktet å bære? Det er jo tvert imot ved vår Herres Jesu nåde vi tror å være frelst, nøyaktig slik som de.»

Da Johannes kalte sine bispekolleger til det annet Vatikankonsil var det i en lignende hensikt: At atomalderens menn og kvinner ikke skulle bli stengt ute fra vår Herres Jesu nåde av noe fortidens åk.

DET ØKUMENISKE KONSIL

i Roma er verdenshistorie. «St. Olav» vil i denne tid anse det som sin viktigste oppgave å sørge for fyldige informasjon om det som skjer der. Vår reportasje i dette nummer bygger dels på stoff fra vår utsending i Roma, pater Rieber-Mohn, dels på andre kilder.

KONSILET FRA UKE TIL UKE

ET PROGRAM FOR KONSILET?

Så er det annet Vatikan-konsil begynt, og når dette skrives er konsilfedrene allerede i full gang med å diskutere det første av de sytti prosjekter det kan bli tale om å legge frem til drøftelse.

Men om det nå er konsilfedrene og deres arbeid som først og fremst skal fange vår interesse, var de par første dagene ennå paven. Johannes XXIII's skikkelse var det naturlige samlepunkt for oppmerksomheten. Foruten ved åpningen av konsilet, der han som Kirkens øverste hyrde gav «programtalen», talte han ved en rekke audienser — for diplomatene, for pressen og for de ikke-katolske observatører, og det er visst ikke tvil om at den dype fromheten som i disse dagene mer enn ellers preger hans vesen, paret med den undertiden rent familiære likefremheten i hans tale, vant for ham hver enkelt av hans tilhørerskarer.

I forrige nummer resymerte pater Rieber-Mohn paven tale på åpningsdagen, og vi skal ikke gjenta den her, men bare si et par ord om dens mottagelse: Noen hevder at den nettopp ikke var noen programtale, og er heller skuffet over at den var holdt i så alminnelige vendinger. Og det er riktig at den ikke gav noen pekepinn om de konkrete drøftelser konsilet skal i kast med. Noe annet kunne man heller ikke vente seg av Johannes XXIII: Han har sammenkalt verdens biskoper for at de skal uttale seg i full frihet, og å binde dem på forhånd ved å trekke opp bestemte linjer for konsilet har sikkert ligget hans tanke fjernt. Ikke desto mindre var hans tale uvanlig skarp og klar på en rekke punkter — nemlig når det gjaldt den ånd paven selv ønsket skulle prege konsilets diskusjoner. Ja, Henri Fesquet, korrespondent for *Le Monde*, vil til og med se i paven ord en resolutt avvisning av den såkalte «integristiske» tendens i kirken — den som nettopp sier nei til sin egen tid, men opphøyer fortiden til en slags gullalder. Paven derimot synes å ha gjort det klart at han ikke venter noen «fordøm-

melser» fra konsilets side, og at det må være rede til å skjelne mellom troen — det engang for alle åpenbarte — og troens uttrykksmåte, dens drakt, som må skifte med tidene.

DET FØRSTE PLENUMSMØTET

Konsilet ble åpnet torsdag 11. oktober. Lørdag 13. trådte det sammen til sitt første plenums møte, for å velge sine representanter i de kommisjonene som nå skal arbeide videre med de foreløpig utarbeidede prosjekter. Hver av disse kommisjonene skal ha 24 medlemmer, av dem skal paven selv peke ut 8, konsilet velger de andre 16. Til ti kommisjoner gav dette til sammen 160 kommisjonsmedlemmer.

Selve møtet kom imidlertid bare til å vare et kvarter. Etter at messen var blitt feiret, og det egentlige møtet begynte, innbød konsilets generalsekretær, Mgr. Felici, konsilmedlemmene til å avgi sine stemmer. Men hvem skulle de stemme på? Det er ikke helt klart hvorvidt avstemningen var for dårlig forberedt, eller hvorvidt den tvert imot var altfor godt forberedt, og at det alt forelå ferdige lister med kandidater. Det som er sikkert, er at konsilfedrene ikke følte seg kompetente til å avgi sine stemmer slik uten videre, før de hadde fått nærmere oversikt over hvem de mulige kommisjonsmedlemmer kunne være, og hva de representerte. Kardinal Liénart, biskop av Lille, reiste seg da og la frem denne innvendingen. Han la til at konsilfedrene burde få anledning til å diskutere kandidatene seg imellom på regional basis. Intervensjonen ble hilst med applaus, og kardinal Frings, erkebiskop av Köln, reiste seg straks og erklærte at han støttet kardinal Liénarts forslag. Han la til at han talte også for kardinal Döpfner og kardinal König. Ovenpå dette ble møtet hevet av presidenten, som denne første gangen var kardinalkollegiets doyen, kardinal Tisserant.

De følgende dagene møttes så biskopene i mindre grupper — som til dels kunne være store nok; det italienske episkopatets over 300 medlemmer (med titularbiskopene er de 430) møttes i Domus Mariae, de 160 franske holdt konsultasjoner i St. Louis des Français, osv. Først tirsdag den 18. ble så avstemningen holdt, og i møte lørdag 22. ble resultatet bekjentgjort.

Hva avisene skrev

Den sympati og optimisme som er skapt omkring det II. Vatikan-konsil gjenspeiles med en forbløffende enstemmighet i de ledende vestlige presse-organers kommentarer ved og umiddelbart etter åpningen av kirkemøtet i Vatikanet den 11. oktober. Også på hold hvor man nøkternt tar sine forbehold er det tydelig at forventningene til konsilets arbeide er store.

Tyske reaksjoner

I den tyske presse er det, nokså naturlig, enhetsperspektivet som dominerer kommentarene, ut fra paven klare

erklæring om den katolske kirkes «aktive innsats» for enheten. Ellers er nettopp Tyskland i en særstilling ved sin deling, med katolske kristne og biskoper på begge sider av uoverstigelige stengsler. I Polen har man i regjeringskretser villet få konsilet til å fastslå Oder-Neisselinjen ved at Vatikanet gjør permanent den provisoriske administrasjon som polske biskoper i dag øver over tidligere øst-tyske distrikter. Man kan trygt gå ut fra at konsilet ikke befatter seg med dette sprengfarlige politiske spørsmål. Ellers har de øst-tyske biskoper måttet reise til Rom utenom Vest-Tyskland, over Praha og Wien, og i Rom har de høflig, men samlet avslått invitasjonen til en mottagelse i den vest-tyske ambassade ved Vatikanet. Det røber hvor skrøpelig deres frie nærvær ved Vatikanet egentlig er, og blir selvfølgelig fremhevet i den vest-tyske presse.

De større tyske aviser anlegger imidlertid et mer avklart syn på konsilet som religiøs begivenhet betraktet. «Frankfurter Allgemeine Zeitung» understreker — som

(Forts. n. s.)

Det viste seg da at de fleste av dem som var valgt, var hentet fra en liste som i løpet av de foregående dager var satt opp ved samarbeid av de mellom-europeiske episkopatene.

ET GODT VARSEL

Observatører ser i det utfallet det første plenums-møtet fikk, et godt varsel for konsilet. Man kunne jo faktisk stille spørsmålet: Denne tusentallige forsamling av biskoper fra hele verden, som knapt kjenner hverandre innbyrdes, kan den bli annet enn en uformelig masse, kan den gjøre annet enn strø sand på de forslag som allerede er utarbeidet i de forberedende kommisjonene? Det viser seg imidlertid at konsilfedrene nå, når de først er trådt sammen, også akter å opptre selvstendig. Et meget brukbart instrument vil da uten tvil de regionale bispekonferansene og deres sekretariater vise seg å være. 47 slike sekretariater er allerede i funksjon i Roma, og det er å vente at en stor del av konsilets reelle drøftelser nå vil foregå via dem.

Dette vil kanskje bli så meget mer nødvendig som de prosjekter som hittil er blitt utlevert til konsilmedlemmene har vist seg nokså skuffende, bortsett fra ett eneste. Syv prosjekter har hvert konsilmedlem foreløbig fått i hende, nemlig fire dogmatiske, utarbeidet av den teologiske kommisjon, under forsete av kardinal Ottaviani. De behandler troen, åpenbaringskilder, den moralske orden og familien. Ennvidere to forslag fra henholdsvis sekretariatet for presse og radio og kommisjonen for østkirken, og endelig den liturgiske kommisjons forslag. Alene dette siste har vunnet almen anerkjennelse for å være godt og solid utarbeidet, og i sitt første egentlige arbeidsmøte, som trådte sammen mandag 22., tok konsilet fatt på diskusjonen av dette forslaget.

NYE MENN — NYE FORSLAG

Hva de andre forslagene angår, som da sannsynligvis likeledes var ment å skulle bli behandlet i denne høstsesjonen, er det ikke godt å si hva det blir av dem, — hvorvidt de tross alt vil komme til diskusjon umiddelbart etter eller hvorvidt det vil bli utarbeidet mer eller mindre vidtgående endringsforslag, som gjør at

det ofte har vært gjort fra åpent og intelligent protestantisk hold — at konsilet er et anliggende for alle kristne i en verden hvor kristendommen har sterke fiender og må telle sine trofaste venner og sine ressurser, ikke minst ved å søke enheten.

I Frankrike

I den franske presse finner en den samme vilje til forsiktig optimisme. «Le Monde» benytter anledningen, som det bunnhederlige presse-organ det er, til en liten selvransekelse på pressens vegne: «Konsilet blir ganske visst et storslagent skuespill, gjennom det praktfulle seremonielle som preger det og ved den storslagne ramme det får i sitt møtested, Peterskirken. Men det kommer ikke til å gi avisene anledning til fengende overskrifter og løpesedler (med mindre de fusker) og heller ikke vil det føre til store radio-proklamasjoner. Dets avgjørelser vil først virkelig bli kjent når det er avsluttet. Og når en kjenner dem, vil der enda trenges en rund tid før man kan kommentere dem på en hederlig måte. Når det gjelder de

Den fransk kardinal Liénart, erkebiskop av Lille, er en av konsilets forgrunnsfigurer. Lille er et av katolisismens hovedsentra i Frankrike. Kardinalen er også øverste leder for en dynamisk nyskaping i den franske geistlighet: «La Mission de France».

de må utsettes. Det tales også om at konsilfedrene så snart de har gjort seg ferdige med diskusjonen om liturgien, vil gå løs på det som kanskje er konsilets hovedtema — nemlig biskopenes rolle innen Kirken, deres plikter, deres ansvar, deres rettigheter også.

I denne forbindelse er det av interesse å peke på to viktige serier av nyutnevnelser. For det første har paven utnevnt fire undersekretærer til å bistå konsilets generalsekretær, Mgr. Felici. Generalsekretæren er berømt for sin organisatoriske dyktighet, men er også kjent for å være sterkt konservativ. Paven har nå stilt ved hans side fire europeiske biskoper av en noe annen tendens.

En ennå viktigere begivenhet er imidlertid oppnevningen av en «ekstraordinær kommisjon» som skal ta seg av spørsmål som kan dukke opp under konsilets forløp, og som ikke er behandlet i noen av de sytti prosjekter. Denne kommisjonen blir presidert av statssekretæren, men er forøvrig temmelig uavhengig av kurien, som bare har ett annet medlem der, nemlig kardinal Confalonieri. De øvrige medlemmene er de residerende biskoper, kardinalene Montini og Siri (Italia), Döpfner (Tyskland), Suenens (Belgia) og Meyer (USA). Det er sannsynlig at denne kommisjonen kan få hendene mer enn fulle med nye forslag fra bispekonferansene, som sikkert ikke alle er like fornøyd med den skjebne som er blitt deres forslag til del i de forberedende kommisjoner. Så gjenstår det å se i hvilken grad slike forslag vil nå igjennom til behandling i plenum.

følger de får, som synlig og usynlig innflytelse på folkenes offentlige og skjulte liv og like til levesettet i de kristne land og — indirekte — derved også i de land som ikke lever i skyggen av det kristne kors, så vil kanskje først våre sønner få kjenne dem».

«Combat» skriver blant annet: «Kirken har sine lærde, kirken har sine revolusjonære, kirken forblir hvileløs i sin trang til å vinne menneskene. Konsilet kommer ikke til å gi svaret på alle våre åndelige problemer. Hva det kan gjøre, er å forberede, slik som man rydder en byggetomt for å lage en grunnmur, en samordning av manges streben mot en etikk som er større enn den vi kjenner, mer menneskelig, mer broderlig».

Protestantisk — katolsk

Den reformerte ukeavisen «Réforme» gir plass for disse refleksjonene av en reformert kirkeleder, pastor Finet: «En «økumenisk» katolikk møter undertiden motstand mot den nye ånden som manifesterer seg i hans kirke, men på samme måte møter en økumenisk protestant til-

OBSERVATØRENE I ARBEID

Det ser ut til at de ikke-katolske observatør-delegatene virkelig skal kunne bli et fruktbart innslag i det annet Vatikankonsil, og det er vel grunn til å håpe at observatørene på sin side vil få utbytte av sin tilstedeværelse. Det var lenge et åpent spørsmål i hvilken grad observatørene ville få anledning til virkelig å følge konsilets arbeid. Det ser imidlertid ut til at Sekretariatet for Kristen Enhet, under kardinal Beas og Mgr. Willebrands' effektive ledelse, har lyktes med å integrere observatørene så godt som overhodet mulig. Observatørene får, som generell regel, være til stede ved samtlige plenumsmøter; dessuten kan de anmode spesielt om å få overvære et og annet kommisjonsmøte som måtte interessere dem. Mer vesentlig er kanskje at de har fått utlevert de samme projekter som konsilfedrene, og skal ha full anledning til å komme med sine anmerkninger. En gang i uken blir det dessuten arrangert et informasjonsmøte for dem i sekretariatet for kristen enhet.

To dager etter konsilets åpning ble samtlige ankomne observatør-delegater mottatt i en ytterst gemyttlig audiens hos pave Johannes, der paven i enkle og uhøytidelige vendinger sa for en glede deres nærvær ved åpningen av konsilet hadde betydd for ham. Han minnet om noen ord fra en salme, som var blitt litt av en devise for ham: «Gud bærer oss. — Ja, han bærer oss, han holder oss oppe, slik som vi er og med det vi har — med hans rikdommer i oss og med våre egne misèreer.» La oss ikke trekke vekslers på fremtiden, sa paven videre, la oss for

øyeblikket nøye oss med å konstatere det faktum at dere er her. Gud være lovet for den dag som er. Og: «Dere selv vil jeg be om å lese i mitt hjerte. Der finner dere kanskje mer enn i mine ord.»

Antallet observatører er nå kommet opp i over tredve, og fremdeles er det ikke utelukket at det kan komme flere. Vi rakk såvidt i siste nummer å omtale Moskva-patriarkatets overraskende gestus — i siste liten delegerte man derfra to observatører, som ankom til Roma dagen etter konsilets åpning. Bakgrunnen for denne handlingen er langt fra å være klar. Det er sikkert nok at den russiske kirke i løpet av det siste året har endret sin holdning til den katolske kirke og dens konsil. På Kirkenes Verdensråds forsamling i New Delhi ifjor uttalte de utsendte russere seg i ganske anderledes forsonlige vendinger til katolske journalister, enn de tidligere har hatt for vane, og senere har deres offisielle uttalelser flere ganger vært preget av en ganske bemerkelsesverdig «ja-men»-holdning.

Deres plutselige ankomst er imidlertid ikke uten sine kirkepolitiske betenkelige sider. Patriark *Athenagoras* av Konstantinopel har helt fra første øyeblikk gitt tanken om et konsil sin varme tilslutning, og han hadde allerede forlenget sine observatører klare. Men da han støtte på motstand blant de andre ortodokse kirker, måtte han i siste øyeblikk med sorg gi avbud. En av hovedhindringene var uten tvil den russiske kirkes spesielle stilling, og hensynet til solidariteten med den. Den greske auto-

svarende vanskeligheter i sin egen. Og for nå bare å tale om de franske protestantene, så er der et bra antall som trekker seg inn i sin rustning og nekter å ta imot noe som jeg for min del tror er et tidenes tegn. For å si det like frem og med kraft: Et tegn på at morgenen nå gryr for det slag våre forfedre har utkjempet fire hundre år igjennom, og som vi trofast fortsetter å utkjempe. — Og hvorfor skulle vi, franske (og andre) protestanter være skeptiske a priori, barrikadert bak vår tradisjon, alt mens vi påberoper oss (ironisk nok) nåden alene, lukket overfor skapninger dannet av leire, som vi selv, mennesker som påkaller den ene Herre, som vi selv — bare fordi de bærer messehagler og mitraer?»

Og den katolske ukeavisen «Témoignage Chrétien» skriver med vanlig åpenhjertighet om sine ønsker for konsilet:

«Måtte kirken, tro mot seg selv, stadig mere være de fattiges kirke. Måtte gjerningene stemme overens med dens lære, som hos den biskop i Chile som utdeler kirkens jordeiendommer, en rest fra fortiden, for bedre å kunne kreve den jordreform som skal sikre fremtiden. Måtte konsilet fremme den enhet som ikke skal være noen uniformitet. Ved å bli mindre ensidig vesterlandsk, ved å frigjøre seg fra dette eller hint system, ved å kvitte seg med den overdrevne sentralisering som dreper livet, vil kirken lette de kristnes gjenforening. Måtte asiatene og afrikanerne trives i kirken og utfolde seg nettopp som asiater og afrikanere — så vil nok Jesu Kristi kirke snart gjenfinne sin enhet. Måtte legfolket få ansvarlige oppdrag i kirken, svarende til deres tro som voksne kristne. Måtte det annet Vatikankonsil ikke forsøke å utrette alt, bestemme alt, organisere alt. Det annet bør allerede

innvarsle det tredje. Og endelig: Måtte folkenes klage nå gjennom Peterskirkens murer, denne dekor fra et annet århundre, inn til konsilfedrenes ører. Måtte de høre krigslarmen, ropene fra verdens sultne, uretten mot de svake, og måtte de bringe sine stener til fredens byggverk.

Vi for vår del — har tillit.»

England og USA

Den engelske og amerikanske presse gir også uttrykk for tilsvarende håp og ønsker, «Daily Telegraph» med en særlig hyldest til pave Johannes: «Under hans fire-årige pontifikat har hans personlighets varme kalt godvilje frem i religiøse ledere som står meget langt fra hans egen hjord — blant dem erkebiskopen av Canterbury». Ellers peker «Times» — alltid forsiktig — på at dette løfterike kirkemøte bare er en etappe, «en stor undersøkelse av romerkirkens organisasjon og pastorale budskap». I den innflytelsesrike «New York Times» betegnes kirkemøtet som et forsøk på å få kristne av alle trosbekjennelser til å «glemme det gamle hat og minnes de gamle sannheter». Lykkes dette, skriver bladet, da kunne faktisk dette mirakel finne sted: De kristnes enhet.

Fra «Pravda» til «Izvestija»

Endelig må nevnes at mens den sovjetiske partiavisen «Komsomolskaja Pravda» benyttet anledningen til et nytt angrep på den katolske kirke — «et lik som er varmt ennå, men som ingenting kan vekke til live» — bragte «Izvestija» en Tass-melding der tonen var en annen, og hvor blant annet pavens fredsvilje ble understreket. De to russiske geistliges avreise til Roma er allikevel, såvidt vites, ikke blitt offentlig omtalt.

kefale (selvstendige) kirke svarte nei på synoden 1. oktober. Hva russerne angår, så heter det i en melding fra ansvarlig hold i Konstantinopel:

«Før vi ga avkall på å la oss representere på konsilet, hadde vi konsultert de autokefale kirker, som vi pleier å gjøre. Vi har sendt ett brev og to telegrammer til Moskva og bedt om å få vite om dets synspunkter angående observatører til det økumeniske konsil. Moskva-patriarkatet har erkjent mottagelsen av brevet og av det første av disse to telegrammer, men uten å meddele oss sin oppfatning. Vi sendte da et annet telegram og ba om klar beskjed. Moskva-patriarkatet svarte den 7. oktober telegrafisk: «Vi har intet nytt å meddele.» Følgelig er vi forbauset over patriarkatets beslutning om å sende observatører til konsilet.»

Har denne handlemåten noen forbindelse med den tradisjonelle rivalisering mellom «det annet Roma» — Konstantinopel — og «det tredje Roma» — Moskva-patriarkatet? Eller skal den ikke snarere forklares ut fra de politiske vanskeligheter man i Moskva kan ha hatt — like til siste minutt? Kanskje er det snarere denne siste konklusjon en må trekke av Mgr. Willebrands' uttalelser, gjengitt nedenfor. Det er heller ikke ennå klart hvorvidt Moskvastus vil ha noen innflytelse på de øvrige ortodokse kirkers stillingtagen. Den russiske emigrantkirke i Vesten var allerede representert ved konsilet. Den greske kirke har nå besluttet å forelegge spørsmålet for samtlige biskoper til endelig avgjørelse. Det heter også at den serbiske kirke har mottatt innbydelse. Patriarken av Konstantinopel kan foreløpig bare forholde seg taus.

Et intervju med Mgr. Willebrands

Den mann som — fra katolsk side — først og fremst har æren for at russerne tok sin beslutning, er kardinal Beas nærmeste medarbeider i Sekretariatet for Kristen Enhets, den nederlandske Mgr. Willebrands, som avla et fem dagers besøk i Moskva i slutten av september. I et møte mellom ham og den tyske presses Roma-korrespondenter fikk vi forleden anledning til å høre ham berette litt nærmere om sin gjerning.

Det var en beskjedne, lavmælt middelaldrende geistlig pressefolkene møtte, en mann som rolig og ubesværet, men med en enestående respekt for nyanser i et improvisert foredrag på en halv time, tildels ubehagelig blendet av filmopptak, forklarte sin misjon og dens resultater. Under en kryssild av spørsmål fra journalister etter foredraget bevarte han ikke bare fatningen, men uttalte seg med en hensynsfullhet og en positiv forståelse om kristne av andre konfesjoner som gjorde et sterkt inntrykk.

Mgr. Willebrands minnet innledningsvis om at Sekretariatet for Kristen Enhets er en institusjon som er «vokset frem av pavens hjerte», og som derved — i konsilets forberedelse — har kunnet spille en viktig rolle. Dels ved i de forberedende kommisjoners opplegg å minne om perspektiver ut over konfesjonsgrensene, dels ved å tre i direkte kontakt med kristne av andre konfesjoner.

FRA GENEVE TIL ORIENTEN

Fra det øyeblikk av da det ble klart at pave Johannes XXIII ønsket ikke-katolske kristne nærværende som observatører ved konsilet, og da ikke bare som rent passive iakttagere, men i en viss forstand som medarbeidere i en teologisk dialog i konsilets umiddelbare nærhet, innså Vatikanet nødvendigheten av å henvende seg til kirkesamfunnenes over-nasjonale organismer snarere enn til de enkelte nasjonalkirker, for å oppnå en representasjon på konsilet. Heri lå en realistisk og positiv vurdering av de rike frukter som enhetsbestrebelsene allerede har båret på ortodoks og protestantisk grunn. Vatikanet henvendte seg først til Konstantinopel, hvis patriarkat tradisjonelt fører forrangen i den ortodokse kristenhet, og møtte vennlighet og forståelse. Etter to kontaktreiser østover, vendte Mgr. Willebrands seg så til Genève, der Kirkenes Verdensråd har sitt sete og sine sentralorganer, og der flere av de internasjonale kirkeorganisasjoner har hatt viktige møter

I Genève avla Mgr. Willebrands besøk hos generalsekretæren for Kirkenes Verdensråd, dr. Visser 't Hooft — primus motor i den økumeniske bevegelse.

de siste årene. Også her lyktes det å knytte gode kontakter og sondere villigheten til å la seg representere i Rom. Endelig foretok Mgr. Willebrands en større rundreise til de gamle ortodokse kirker i den nære Orient som ikke er forbundet med patriarkatet i Konstantinopel — også her med en faktisk forståelse og tilnærmelse som resultat. Vatikanet oppnådde slik både å informere ortodokse og protestantiske kristne om sine hensikter med konsilet og selv hente verdifull forståelse av disse kristnes ønskemål og mentalitet og saklig innsikt i de spørsmål som faktisk hindrer enheten de kristne i mellom.

— OG TIL MOSKVA

Det russiske patriarkats kjølige omtale av konsilets forberedelser fikk Vatikanet til å nøle med kontakten. Under en av sine kontaktreiser i Frankrike fikk Mgr. Willebrands imidlertid mulighet for å treffe Moskva-patriarkatets ekspert på «utenrikske» saker, erkebiskopen Nikodim. Denne hørte med interesse på informasjon om konsilet, og uttrykte ønsket om at den russiske kirkeledelse hjemme i Moskva måtte få de samme meddelelser fra Vatikanhold, ganske særlig om konsilets program, observatørens nøyaktige status, med videre. Dette var

KATOLSKE DISSENSER

Her følger annen del av pater Raulins vurdering av den nye «Innstilling om lov om trossamfunn», som nylig ble fremlagt. Han detaljerer her en del spesifikt katolske innvendinger mot forslaget.

Vi endte vår første artikkel med å vurdere «Innstilling om lov om trossamfunn» i dens egenskap av religionsfrihetslov, og som sådan fant vi den i det store og hele utmerket. Men en dissens angående det offentlige bidrag til konfesjonsskolene fant vi dårlig begrunnet og lite overensstemmende med de rettigheter som man ellers tilkjenner de ikke-statsirkelige trossamfunn. På samme måte er der enkelte andre, mindre vesentlige punkter, der et eventuelt katolsk medlem av komitéen ville ha meldt sin uenighet.

Før inngåelse av ekteskap forlanger den katolske kirke at partene inngår en forhåndsavtale om at barna skal oppdras i den katolske tro, — ellers vil den ikke tillate katolsk vielse. Her foreslår komitéen følgende avsnitt i § 2 av sitt lovforslag: «Foreldres avtale om at barn som er eller blir født, skal eller ikke skal tilhøre et trossamfunn, er ikke rettslig bindende.» Dette er selvsagt en sak som kan diskuteres. Men vi må ihvertfall påpeke at komitéen, som ellers på alle punkter har undersøkt den svenske og danske lovgivning, og i noen tilfelle mange flere lands lover, akkurat på dette punkt ikke bare har sett bort fra den praksis som følges i vårt naboland Danmark, men overhodet ikke drøfter den med ett ord. I Danmark er det nemlig slik (lov av 30. juni 1922) at i tilfelle blandet ekteskap forlanger myndighetene en erklæring om hvilket samfunn barna kommer til å tilhøre. Vigselsmannen bruker et trykt skjema. Foreldrene står selvsagt helt fritt til å treffe den avtale de ønsker, og de kan også forandre den, så sant begge er enige. I hvilken grad denne avtalen er rettslig bindende må danske jurister kunne opplyse om. Sikkert er det at denne ordningen byr på åpenbare fordeler, og det er en alvorlig mangel at komitéens medlemmer ikke har vært oppmerksom på den. Den erfaring man har høstet i Danmark overbeviser om at det er en klok ordning, som beskytter både ektefelle og barn mot eventuelle religiøse griller fra den annen parts side. Det foreligger også bestemmelser om hva som skal gjøres dersom den ene ektefelle dør og den annen part ønsker en forandring i det avtalte forhold.

Nå er det kanskje sannsynlig at komitéen ikke ville ha endret sitt standpunkt selv om den hadde hatt kjennskap til den danske ordningen, men vi må ha rett til å peke på den og beklage at den ikke engang er blitt diskutert.

Lignende problemer kan oppstå i forbindelse med død og begravelse. Det er etter vårt syn lite tilfredsstillende når det blir bestemt: «Når medlem av registrert trossamfunn dør, skal de nærmest pårørende innen fire uker melde dødsfallet til trossamfunnets prest.» Fristen er meningsløst lang. I mange tilfelle vil det være nettopp denne prest som kjenner til avdødes ønsker med hensyn til begravelse og det som hører til. De «nærmest» pårørende har ikke alltid stått den avdøde så nær at de ikke egenmektig ordner begravelsen på en helt annen måte enn det var forutsatt av den avdøde. Det skulle være et elementært krav at trossamfunnets prest fikk melding om dødsfallet snarest mulig, ihvertfall slik at han fikk anledning til å gjøre avdødes ønsker kjent i de fall han har kjennskap til dem. De er ikke så helt sjeldne, de tilfelle der en statskirkelig familie på egen hånd ordner begravelse for et katolsk familiemedlem, uten at menighetens prest overhodet er blitt underrettet.

Vi stiller oss også tvilende overfor berettigelsen av et nytt forslag om at en prest i registrert trossamfunn ikke må være over 75 år. Det er sant at staten her må ha visse rettigheter, i og med at en slik prest har rett til å utøve offentlige funksjoner, foreta vigslar, føre kirkebøker osv. Men staten har alltid full anledning til å kontrollere prestens offentlige handlinger og se til at alt foregår som det skal. Det er litt av et paradoks at en mann som pave Johannes XXIII allerede ville ha vært uskikket til å være prest i Norge da han ble valgt til pave og fikk ansvaret for den universelle kirke — han var 79 år den gang! Og han er ikke noe enestående eksempel i kirkehistorien, på «oldinger» som har fornyet Kirkens ansikt. Nå taler riktignok mange i den katolske kirke om å innføre en aldersgrense for bl. a. biskoper, men det er lite sannsynlig at den vil bli gjort så absolutt som en slik statlig bestemmelse vil måtte bli. Og en slik grense bør utelukkende angå kirken; staten bør bare kunne gripe inn der det kan påvises at en prest ikke er i stand til å skjytte sitt hverv i statens tjeneste.

(Forts. n. s.)

bakgrunnen for Mgr. Willebrands' Moskva-reise. Det synes å ha overrasket og interessert dem at Vatikanet, som det nå skjer i Rom, ønsket å engasjere de ikke-katolske observatører direkte i kommentarer og drøftelser i marginen av konsilforhandlingene, som et bidrag til den teologiske avklaring før selve konsilets drøftelser.

Åtte dager etter at Vatikanets representant forlot Moskva besluttet den russiske kirkes ledelse, Den Hellige Synode, å sende to observatører til Rom. Avgjørelsen ble iverksatt så vidt sent at russerne endog synes å ha forventet innholdet av pave Johannes' åpningstale før de forlot Moskva for Rom.

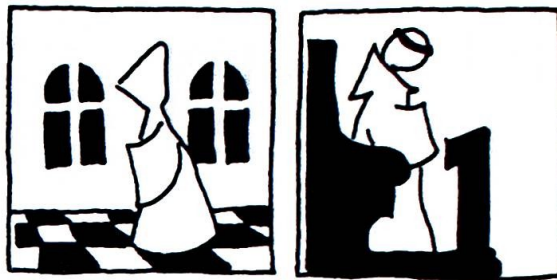
Mgr. Willebrands uttalte seg positivt om sitt Moskva-opphold, der han møtte vennlighet og interesse — i klosteret og presteskolen Zagorsk ble han endog innbudt til å forelese.

I samtalen med journalistene fikk Mgr. Willebrands en rekke spørsmål angående de kirkesamfunn som ikke er representert i Rom. Med stor takt og hensynsfullhet avviste han ikke bare enhver spekulasjon over deres motiver for å bli borte, men ga pressen en klok lekse når det gjelder å forstå de mange legitime motiver som kan begrunne en slik holdning. Ikke minst la han pressen varmt på sinne å omtale forholdet kirkesamfunnene imellom med den ytterste varsomhet og samvittighetsfullhet, for at den dyrebare forståelse som er bygget opp med strev og godvilje ikke må bli ødelagt gjennom misforståelser. «Tenk ikke alltid på dette som «kirkepolitikk», sa han. Og med et smil føyde han til: «Jeg kan forsikre dere, at disse kirkens menn faktisk har en samvittighet, og at man kommer sannheten nærmest ved å forutsette at de simpelthen handler ut fra den!»

Vår mest alvorlige innvending mot lovkomitéens innstilling gjelder imidlertid klosterløftene. Hittil helt ukjente bestemmelser i norsk lovgivning foreslås nå innført. Komitéen finner riktignok ingen grunn til å «forby ordener og klostre, neppe heller å gjøre opprettelsen avhengig av noen spesiell tillatelse». Man vil heller ikke sette noen aldersgrense for inntreden i en orden som novise (mens den katolske kirkerett har en slik aldersgrense). At klosterløftene skulle få rettslig bindende karakter overfor statens lovgivning er det selvfølgelig heller ingen som ønsker. Men så foreslår man følgende: «Den som er under 21 år kan ikke avgi løfte om å tilhøre en religiøs orden, et kloster eller lignende sammenslutning. Det er forbudt å ta imot et slikt løfte.» Hvis det her ble presisert at det dreier seg om løfter som forplikter for hele livet, ville vi måtte være enige: Det er rimelig at for å kunne avgi slike løfter må man være myndig, derfor inneholder også kirkeretten en tilsvarende bestemmelse: Ingen får avlegge livsvarige løfter før fylte 21 år. Men forslaget understreker at det også dreier seg om tidsbegrensede løfter.

Forslaget tilføyer forresten at den foreslåtte aldersgrense vil bety svært lite for katolske ordener, «idet de bindende løfter som regel ikke avlegges av mennesker på bare 21 år». Uttrykket «bindende løfter» forekommer oss temmelig meningsløst, ethvert løfte er selvsagt bindende, men det kan binde for en tid (tidsbegrensede løfter) eller for hele livet. At løftet ikke skulle binde den som avlegger det, kan vel heller ikke komitéen mene?

Hovedfeilen ved denne passusen er imidlertid en annen. Komitémedlemmene tenker utelukkende løftet som et bånd på den som avlegger det; det har ikke falt dem inn at båndet er *gjensidig*. De har ikke tenkt å forby umyndige å tre inn i et kloster som noviser — men de

Også en nordmann kan bli munk —
men ikke før han er 21 år?

fratar de samme unge mennesker den kirkerettslige beskyttelse som ligger i løfteavleggelsen. Den som skriver disse linjer fikk en alvorlig og langvarig sykdom tre måneder etter å ha avlagt sine første, tidsbegrensede, løfter. Hadde han vært novise ville hans Orden, som da var helt uten forpliktelse for ham, ha overlatt ham i hans families varetakt, den ville ha sagt: Reis hjem, se til å bli frisk, og så kan vi eventuelt tale om Deres inntreden. Men fordi løftene var avlagt, var Ordenen forpliktet overfor den unge mannen, den kunne ikke engang ha nektet ham å avlegge de evige løfter når tiden kom, selv om han hadde vært handicappet for livet av sykdommen. Han hadde rett til å leve og dø som dominikaner — eller han kunne velge å gå tilbake til det verdslige liv. Ordenen derimot var bundet. Med hvilken rett kan Staten blande seg opp i en slik kirkerettslig ordning, og erklære at en ung mann eller en ung kvinne skal forbli noviser ut over den tid som den kanoniske rett har bestemt? Dette smaker litt for meget av statskirkelig innstilling.

Det er forresten heller ikke lett å tolke denne passusen. Hva betyr det, når det står at den som er under 21 år, kan ikke avgi løfte om å tilhøre en religiøs orden, og at det er forbudt å motta et slikt løfte? — De aller fleste ordener er internasjonale. De fleste nordmenn pleier å avlegge sine løfter i utlandet. Er det meningen å binde en dansk, en hollandsk eller en fransk overordnet med denne norske loven? Og hvis ikke: En ung mann eller en ung pike som kommer hjem til Norge etter å ha avlagt et slikt løfte, sammen med sine jevnaldrende — skal de trekkes for retten? Man må være oppmerksom på at etter kirkerettens bestemmelser er det *ikke* adgang til å forlenge novisiatet ut over visse meget bestemte grenser. Hvilken stat har rett til å forby en ung kvinne å foretrekke å ta fatt på sin utdannelse som lærerinne eller sykepleierske som medlem av et ordenssamfunn, og med hvilken rett vil den samme stat forplikte et ordenssamfunn til å fravike sine regler og sende sine kandidater bort fra novisiatet uten de løfter som er foreskrevet? Eller skal man forandre en kirkerett som gjelder i alle land i verden, fordi en komité i Norge (hvor problemet nota bene overhodet ikke har stilt seg i praksis) ut fra en statskirkelig beskyttermentalitet har funnet at en slik aldersgrense er påkrevet?

Dette forslaget forekommer oss altså svært lite gjennomtenkt. I virkeligheten bør lovreglene på dette område, dersom slike i det hele tatt er påkrevet (det kan være et åpent spørsmål) svare til dem som gjelder for ekteskap. Normalt kreves oppnådd myndighetsalder for inngåelse av gyldig ekteskap. Men ingen kan hindre en ung pike å love seg til en mann også før hun er fylt 21; ja, ekteskap kan til og med inngås, dersom foreldrene samtykker. Noe lignende må gjelde løfteavleggelse i en orden. De tidsbegrensede løfter er å regne for en «forlovelse»,

over til-

- det tennes ikke maken!

BLIKK på TIDEN

VELFERDSSTAT — ELLER FORMYNDER?

■ Det settes stadig bekymrede spørsmålstegn ved «velferdsstaten», og langt fra alle er berettigede. I den geistlige forkynnelse landet over er det i stor utstrekning velferdsstaten som gjøres til syndebukk for tidens avkristning og verdslighet, hevder dr. philos. Sverre Norborg i en kronikk i «Vårt Land» (20. okt.) — der han samtidig setter en slik forkynnelse kraftig på plass.

Selv kjenner vi lite til denne forkynnelsen, slik den lyder på prekestolen; men ut fra det man kan lese seg til i aviser er det sikkert nok at når det gjelder velferdsstaten, skjer det mange slags forvekslinger, og en av dem ligger snublende nær: Nemlig den, å forveksle det *faktiske* jag etter stadig høyere levestandard med «velferdsstatens» i og for seg rent kristelige *prinsipper*.

Vi for vår del føler imidlertid større uro ved en annen form for sammenblanding: Igjen og igjen opplever vi at folk som er satt til å forvalte sosial rettferd, samtidig tror seg kallet til å være folkets åndelige formyndere, og forvalte vårt livssyn. Således er familierådgivningskontorer som drives på kristen basis blitt suspekter, de er ikke «nøytrale». Ifølge «Vestfold Arbeiderblad» har senest sosialminister Bruvik ytret sin engstelse i denne forbindelse:

«Hvis folk med bestemte ideologier og moralbegreper, folk som har en bestemt oppfatning av hva som er etisk forsvarlig skal gi råd om hvordan et menneske skal oppføre seg, kan det være fare på ferde.»

Sitatet lyder fast utrolig, men er til dato, såvidt vites, ikke blitt dementert. Hva man skal med «etisk nøytrale» rådgivere er for oss en gåte; de torde da heller ikke eksistere i kjøtt og blod. Vi er stygt bange for at det som foresvever statsråden er en rådgivning som svarer til hans personlige etiske oppfatning, *hans* livssyn. Og det er unektelig noe annet. Og det er her vi trekker grensen — mellom velferdsstaten og formynderstaten.

først de «evige» svarer til et ekteskap. En ordensforesatt vil også handle i forståelse med foreldrene når det gjelder umyndige. Men fremdeles skal man være oppmerksom på en ting: Ekteskapsinngåelsen har rettskraft i det verdslige samfunn, løfteavleggelsen derimot ikke. Det er derfor et stort spørsmål om denne siste overhodet angår lovgiveren.

Alle disse punkter, men spesielt det siste, tillegger vi betydning, og vi kan selvfølgelig ikke annet enn ønske at det vil bli tatt hensyn til våre synspunkter ved den endelige utformning av loven. Denne kritikken skal imidlertid ikke hindre oss i å anerkjenne det fremskritt som lovforslaget også betyr. Den foreslåtte lovgivning går fremdeles ikke så langt som til en prinsipiell likestilling mellom religionene og trosbekjennelsene — her og der i innstillingen fornemmer vi et visst vemod av den grunn. Men den fastslår en autentisk religionsfrihet. Den privilegerer fremdeles statskirken på visse punkter; men den skaffer samtidig dissenterne en frihet som, etter mange avsnitt å dømme, statskirkefolket kan ha grunn til å misunne dem.

OM ÅNDSLIVETS FIENDER

■ Faren for et rent «statsdrevet» åndsliv i et land er større, jo mindre folkets evne til selvstendig tenkning er. Men den selvstendige tenkning har igjen som forutsetning evne til *opplevelse* av åndsverdier.

Norsk åndsliv har en dobbelt bøyg å kjempe mot: opplysningsbøygen og underholdningsbøygen. At vi i den kommende tid kan få oppleve en både bred og bevisst reaksjon mot disse bøygene, er det grunn til håp om. Og et nytt vidnesbyrd om dette synes vi det er, når det på én uke fra tre forskjellige hold, faller vel kvalifiserte ytringer om en slik reaksjon.

Hva h.r.advokat Knut Tvedt sa på Østlandske Lærerstemne midt i oktober, har kanskje vært sagt før, men sjelden så pointert, og sjelden kanskje også for et slikt publikum: Så meget av vår kunstformidling har en «opplysningsmessig slag-side» — ikke minst den i NRK. Der er behov for en frigjøringsprosess, en viss kontroll så vi ikke får et uniformt publikum furnert med felles kunnskapsstoff, fratatt mulighetene til å *oppleve* kunst.

Noe lignende har dosent Daniel Haakonsen nylig hatt å si når det gjaldt *skolen*: I det grunnleggende fag som heter norsk litteratur, er samtidsorienteringen blitt ikke så lite av et esende uhyre, en elefantsyke som presser alt annet til side. Evnen til å oppleve og utdype et begrenset stoff går tapt. Også her er det opplysningen som breier seg på tankens og opplevelsens bekostning.

NEI, MAKEN!

Jovisst har De sett maken — det var enda her i spaltene, ifjor ved disse tider! Og var det ikke meg så var det bror min . . . Det var en spøkefugl som påsto at vi lignet på «St. Olav» — vi holdt oss såvidt flytende, vi også, sa han!

Hjelp sier De? Hjelp meg opp? Nei, el-lers takk, jeg klarer meg sjøl, jeg flyter på fett. I «St. Olav» derimot, der *vet* jeg de trenger en god håndsrekning, der er det magre kår. Så om De synes at bladet fortjener å leve, glem for det første ikke å fornye abonnementet — og kanskje er det noen andre De vil glede med et også — til jul for eksempel? Dessuten: *Søndag 4. november* går kirkekollekten til «St. Olav» —

ja, det var hva jeg hadde å si! Man stoler på Dem! Og god søndag!

Men evnen til kunstopplevelse er til stede godt nok, når den bare får noe å ta for seg av — det er journalist Reidar Anthonsens inderligste overbevisning, efter å ha overvært en av Rogaland Teaters forestillinger i et samfunnshus et steds på landsbygda; her satt et langveisfarende publikum bergtatt i timevis av den mest gedigne kunst, som ikke et sekund fridde til den dårlige smak. Så

«kom ikke, «forstå-seg-på-ere» av ymse slag, til oss lenger med de kjente talemåter om «folks» dårlige smak og alt det deprimerende tøv i den forbindelse: at de kunstneriske krav må senkes for å få alminnelige mennesker i tale, at «folk» vil ha «lett underholdning», snørr-og-tårer og show og «Kvitt eller dobbelt», og at det kunstnerisk og menneskelig verdifulle er for «vanskelig», for «høytliggende», for «eksklusivt». Det er ikke sant! Om igjen og om igjen har det vist seg at «folk» er bedre enn sitt rykte. Nå gjelder det at lurendreiere ikke får altfor stor anledning til å løpe reaksjonens ærend på det kulturelle område, og lumskt smugle inn motstanden mot folkets del i kulturlivet *bakveien*: ved å gi det skitt og lort i stedet for ekte kunstneriske verdier, og appellere til sløvsinn og dårlig smak...»

Og som konklusjon på sin artikkel (kronikk i Dagbladet 16. okt.) maner Anthonsen til «full og uavkortet mobilisering av vår åndelige beredskap». Dette siste lyder både noe vagt og bombastisk, men vi aner jo hva han mener. Måtte han nå bare bli hørt — ikke minst innen vårt kulturlivs vide offentlige sektor. For det forekommer oss at det er den som først og fremst står for skudd.

INGEN FRIHET FOR STATSKIRKEN?

■ At statskirken som institusjon har overlevd seg selv — iallfall i sin nåværende form — får vi snart sagt daglig eksempler på. Reaksjonen mot kristelig inspirerte familierådgivningskontorer (se ovenfor) er ett av dem: De offentlige instanser tar

avstand fra en rådgivning som er basert på den grunnlovsfestede statsreligion!

Men også den nye innstilling til lov om trossamfunn betyr på vesentlige punkter en bitter ydmykelse for statskirken. Reaksjonen har på mange hold vært skarp, og naturlig nok er det særlig to punkter som kommer i søkelyset: De nye forslag om at man skal kunne innmeldes i statskirken uten dåp, og om at visse dissenter — efter nærmere bestemmelse — skal kunne skjøtte religionsundervisningen i skolen — en undervisning som fremdeles oppfattes som den norske kirkes konfesjonelle undervisning.

Dette er jo den rene karikatur, fremholder sogneprest Seland («Vårt Land», 25. sept.): Religionsfriheten skal gjelde alle andre samfunn, men ikke statskirken selv; her skalter og valter staten som den vil!

«Det skulle vel blitt et ramaskrik langt ut over Norges grenser om en kongelig lovkomité skulle ha foreslått at våre frikirker måtte akseptere udøpte og ikke-kristne personer blant sine medlemmer, at disse og andre som står helt utenfor vedkommende kirkesamfunn skulle delta i kirkens styre og stell... eller at personer med annen tro skulle undervise frikirkebarna i kristendomskunnskap. Alle ville straks være klar over at en lov av den karakter ville bety slutten på alt som heter religionsfrihet i dette land... (Mens altså) den Norske Kirke er en statsinstitusjon og må finne seg i at staten bestemmer. Den må bare ikke komme og snakke om kirkelig frihet og rett for sin egen del!»

Til dette er det bare så alt for lett for lovkomitéens formann, h.r.dommer *Leivestad*, å replisere: Ganske riktig, det dreier seg om en statsinstitusjon, nemlig om statens egen kirke; mens staten ikke er kompetent til å gi lover angående frikirkene, er den det i aller høyeste grad når det gjelder dens egen kirke: «For Den norske kirke er Storting og Kongen dens egne kirkeforfatningsmessige organer.»

Selvfølgelig. Hva trodde egentlig sogneprest Seland?

Angelico.

Evangeliets ansikt

Av Erik Gunnes

Bjørn Højbo: Evangelium og oldkirke. Pauluskredsen, København 1961.

G. K. Chesterton skriver et sted om det han kaller historien, hevder han, har det sett ut til at det var på slutten med både kirke og kristendom. Minst fem ganger har kirkens situasjon i verden vært så prekær at det var vanskelig å se hvordan den skulle kunne overleve; dens fiender drakk allerede gravølet. Men hver gang har liket reist seg av kisten, mer levende enn noen sinne.

Idag, anno 1962, mangler det heller ikke på spådommer om at kristendommen har utspilt sin rolle. Også idag gjennomlever den en krise i sitt forhold til «verden» — en krise så dyptgående som kanskje aldri før. For idag kan det se ut som det er selve den kultur som kirken har skapt og bygget på, som går i oppløsning. Og hva så? Har kristendommen mer kraft tilbake, er ikke evangeliet tross alt et steds- og tidsbundet fenomen, som må forsvinne med den sivilisasjon den er gått inn som en av hovedkomponentene i? Kan det virkelig løsgjøres fra denne sivilisasjonen — Vesterlandets kultur — og inngå som en vesentlig og befruktende faktor i andre, kanskje helt nye, kulturer? Eller for den saks skyld — hva med India og Kina, hvor kristendommen aldri har gjort mer enn et vagt og halvhjertet forsøk på å gå inn i disse kulturlandenes særegne uttrykksformer? Og ikke minst — hva med vår egen nye, areligiøse kultur?

Det er denne situasjonen som idag er den store utfordring til kirken, og det er den som danner bakgrunnen for den danske pastor Bjørn Højbos bok om «Evangelium og oldkirke». For pastor Højbo vil i den vise hvordan evangeliet, den gang det trådte frem, jo ikke kunne tenkes isolert. Det måtte støpes i menneskelige former. Men fordi det var så radikalt nytt og så uhyre livskraftig, sprenget det seg på kort tid vei inn i alle den daværende sivilisasjons elementer, omformet og lot seg forme på en og samme tid. — Kan noe lignende tenkes å skje idag? Dette siste spørsmålet nøyer Højbo seg med å antyde. Hans oppgave her er å vise hva som skjedde den gang.

Grovt skissert kan en da regne at den antikke sivilisasjon besto av tre slike hovedkomponenter — det orientalske element, det hellenske og det romerske. Som en fjerde faktor kommer det spesifikt jødiske inn — nettopp takket være kristendommen. Og nå viser pastor Højbo hvordan i grunnen hvert enkelt av de fire evangelier bygger på, selv tar form av og samtidig innenfra forvandler hver sin av disse kulturfaktorene.

Det er et uhyre morsomt og fruktbart synspunkt Højbo her anlegger på evangeliene. Mange vil minnes en bok som nettopp Pauluskredsen ifjor utga, av pater Jean Paillard: «Fire evangelister — fire verdener». Og det er samme tema Højbo tar opp, men fra en annen synsvinkel, som kompletterer Paillards. Mens pater Paillard først og fremst gir en karakteristikk av hver enkelt evangelist

ALLE
HELGEN

«Hverdagsmennesket» og de helliges samfunn

«Jeg tror på De helliges samfunn...»

Minst en gang hver søndag bekjenner vi at vi tror på den kristne enhet som vi kaller De helliges samfunn, det er hele Kirken, den stridende, den lidende og den seirende Kirke, som er ett i Kristus ved Den Hellige Ånd. Vi er lemmer på Kristi mystiske legeme. Ikke ett lem kan leve adskilt fra Kristus eller uavhengig av de andre. Kristus har lært det, Paulus forkynner det og vi tror det, men regner vi med det i praksis?

Kjenner De «hverdagsmennesket»? Han for hvem alle dager er like grå og innholdsløse fordi han er fylt av en eneste tanke: å berge seg og sitt, å forsvare seg mot overgrep på sine enemerker. Han kjenner hverken festmenneskets overskudd eller søndagsmenneskets fredfylte ro. Vi kan møte ham hvor som helst og rett som det er får vi se ham i speilet. Han er breddfull av seg selv, og om han tror på en stor Enhet, så er det hans egen lille ener som teller.

Slik kan vi være. Men av og til, i de beste øyeblikk av vårt liv, får vi kontakt med et større hele. Vi merker samhörigheten og glir inn i en dobbeltstrøm: her må vi både gi og motta. Andres strev, sorger og gleder kommer så nær at de kan bli våre, og vi innser hvor ofte andres såkalte innblanding i våre anliggender i virkeligheten er kjærlig interesse. Når vi lukker oss inne for å verne om vårt og forsvare oss mot overgrep, oppnår vi oftest bare å slå fra oss en hjelpende hånd. Vi er sosiale av naturen. Vi vet at vi kan mer og rekker lenger hvis vi står sammen.

på det psykologiske plan — om enn da også som eksponent for en kulturtype — går Højbo så å si ut fra den motsatte kant: Paillard behandler den enkelte forfatterpersonlighets møte med budskapet. Højbo behandler snarere budskapets møte med en kultur.

Det er ikke i og for seg noen ny oppdagelse Højbo har gjort, men han legger sitt stoff frem på en måte som er original, spennende og stort sett overbevisende. Når vi har det samme evangelium i fire forskjellige utgaver, sier han, er ikke dette noen tilfældighet: Det svarer nettopp til evangeliets møte med de fire hovedkomponenter i den antikke kultur. Matteusevangeliet forkynner Jesus som jødefolkets Messias og Kirken som det nye Israel. Markus går ut fra det romerske synspunkt og stiller Gudsriket opp mot Romerriket. Lukas er hellener og utformer en kristen humanisme, hans kristne mennesketype er en

Ser vi på De helliges samfunn, så har vi ikke lenger en vilkårlig sammensetning av enere. Det er en organisk enhet hvor alt godt kommer alle til gode og alt ondt skader oss alle. Kristus, Guds Sønn, er blitt et fullendt menneske, et ufeilbart mønster og ett med hele menneskeheden. Jo mer vi strever for å ligne ham, jo mer blir vi helt menneske. Men å være ett med Kristus, er å være ett med hans lemmer som er Kirken, De helliges samfunn.

Det faller naturlig å meditere over denne enhetstanken nå når vi går inn i november måned. Den kunne kalles måneden til ære for De helliges samfunn. Kirken lyser opp i de gråkalde novemberdagene med en fest til ære for alle dem som alt har oppnådd den evige salighet. Dagen burde være toneangivende for hele måneden, en påminnelse om at det er saligheten som er vårt virkelige mål, og det er ikke i oss selv vi finner det kristne mønster, men hos dem som Kirken har satt opp som forbilde. Vi kan glede oss over alle dem som allerede har funnet inn til lyset. Eftersom dagene blir kortere og mørkere kan tanken gripe fastere om den sannheten at det er det lyset vi skal frem til når alt det vi kaver med i nuet er slutt.

Når vi slik har situert de salige, kommer Alle sjeles dag til sin rett som et ledd i enhetstanken. De seirende har nådd frem, mens de lidende sjelene i skjærsilden befinner seg ved en mellomstasjon. De har forlatt de stridendes rekker, og deres lidelse består i en foreløbig utsettelse av deres endelige mål, det å stå ansikt til ansikt med Gud. De er takknemlige over at han slik har gitt dem en anledning til å være med på å betale den gjelden de har satt seg i ved sin personlige synd. Men vi har ikke lov til å glemme at vår forbønn, kan bringe dem raskere inn i det lyset vi kjemper her på jorden for å komme frem til.

Vår lengsel etter å se Gud knytter oss til de salige og vår forbønn forener oss med sjelene i skjærsilden. La oss leve med i den stridende Kirke, så vi kan kalles aktive medlemmer av De helliges samfunn. Bønnen er den sterkeste form for kristent samarbeide. Den er et arbeidsfelt hvor alle kan være med og hvor selv den svakeste ikke er arbeidsufør. Her slipper Kristus til. Vi ser med hans øyne, får hans sinnelag. Bare på den måten fyller vi vår plass i De helliges samfunn, og i stedet for å være hverdagsmennesker blir vi virkelige mennesker — hver dag.

ING.

ny utgave av det hellenske gentlemansideal. Og endelig Johannes, mystikeren, representerer den orientalske visdom og løfter dens tankegang inn i en ny sfære, der Jesus er Ordet, Guds tanke synliggjort i verden.

Dette betyr imidlertid ikke at boken er noen avhandling, som skal bevise en på forhånd oppstilt tese; dens oppslag ville neppe heller tåle å bli presset inn i et system, med krav om vitenskapelig presisjon. For eksempel forekommer sammenhengen mellom Markus og de temaene som henføres til hans evangelium temmelig vag. Men Højbo har sikkert ikke vært interessert i noen slik systematisering. Hovedsaken for ham har vært å gi en rekke skisser av tankegang og skikk i antikken, og derigjennom vise hvordan evangeliene gjenspeiler den verden som omgir dem, på en måte som den vanlige bibelleser knapt har noen anelse om. Og med denne oppgaven har han virkelig lykkes.

(Forts. n. s.)

Brev fra Dominikanerne

Oslo, i oktober.

Den katolske kirkes vitalitet er for en vesentlig del avhengig av et nært samarbeid mellom prester og legfolk. Dette er en sannhet som nå kjemper seg frem over alt. Uten et slikt samarbeid kan Kirken ikke fylle sin oppgave — den å være Kristi lys i verden.

På den annen side kan ikke den enkelte katolikk være uten aktiv kontakt med Kirken, idag mindre enn noen sinne. Og vi har kunnet merke hvordan flere og flere katolikker i dag føler behov for å grunnfeste, berike og utdype sitt åndelige liv, å gi det «fast føde». Vår tid krever meget av de kristne, derfor må vi også ha et solid livsinnhold å leve på, og gi av.

Stilt overfor disse to sannheter, ønsker nå St. Dominikus kloster å gi et mer spesifikt bidrag enn før til å komme dette dobbelte behov i møte. Vi vil gjerne gi de katolikker som ønsker det, hjelp til å utdype sitt religiøse liv, og dermed samtidig til å finne sin plass som aktive og ansvarsbevisste kristne i vårt samfunn av i dag.

Hvordan vil vi, rent praktisk, ta fatt på oppgaven?

Vi ser klart noen hovedlinjer. Intet fellesskap uten kontakt — derfor må vi ha regelmessige sammenkomster. Hver gang vi møtes må det bety en berikelse for vårt religiøse liv, og her regner vi med at foredrag om sentrale åndelige emner vil være en god hjelp — foredrag som da også forutsetter samtaler. Så må vi se konkret på den enkelte katolikks plass i den levende menighet. Vi tenker oss iallfall å begynne med et felles studium av menighetens plass i Kristi kirke. (Mens kirkemøtet i Roma drøfter biskopenes embede, vil vi mer beskjedent ta oss av den lokale menighet som sentrum for det katolske fellesskap.)

Meget står ennå uklart for oss: Vi vet jo ikke hvor mange som vil bli interessert, og hvem. Det er sammen vi må finne veien frem. Og nettopp for at dette skal ta form med alles hjelp, inviterer vi de katolikker — menn og kvinner — som mener at de ikke dermed vil forsømme en viktigere plikt, men at tvert om deres kristne liv bare kan vinne på det, til et orienterende møte i Neuberggaten 15, tirsdag 13. november kl. 20.

Dominikanerne.

Av redaksjonens post

Hr. redaktør!

I siste nummer av *St. Olav*, 20. oktober 1962, skriver De: «Religionsfriheten ble, grovt sagt, innført i Norge med konventikkelpakatens avskaffelse i 1842; siden den gang har man fra tid til annen måttet finpusse den. Milepeler i denne utviklingen har vært dissenterloven av 1891, opphevelsen av grunnlovens forbud mot religiøse ordener i 1897 og opphevelsen av jesuitterparagrafen i 1956.»

Det rette forhold er imidlertid ikke helt som Deres formulering gir inntrykk av. Konventikkelpakaten av 1741 siktet til det lutherske legfolkets møter og forbød legfolket å holde oppbyggelige møter på egen hånd. Disse møter skulle ledes av statskirkens prester eller i hvert fall ikke foregå uten deres samtykke. Da plakaten ble opphevet i 1842, «ble det gitt møtefrihet for statskirkens lemmer» (jvf. Innstilling til lov om trossamfunn, 1962, ss. 7 og 9).

Det var dissenterloven av 16. juli 1845 som i sin § 1 fastla fri religionsutøvelse for alle kristne trosbekjennelser: «Dissenterne, eller Saadanne, som bekjende sig til den christelige Religion, uden at være Medlemmer af Statskirken, have fri offentlig Religionsøvelse inden Lovs og Ærbarheds Grænser, og kunne danne Menigheder under Ledelse af egne Præster og Forstandere»; jvf. Innstilling... 1962, s. 9.

Dissenterloven av 27. juni 1891 var den andre i rekken.

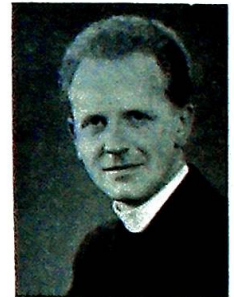
Duin.

Bedre kunne det ikke sies! Red.

Kort sammenfattet: Højbo har funnet et både originalt og fruktbart synspunkt å betrakte vårt evangelium under — noen annen bok som ligner denne tror jeg knapt finnes. Og når dertil kommer at forfatteren greier å fremstille et arkeologisk materiale på en levende, ja fengslende måte, hva mer vil man forlange? Enhver som har den minste interesse av å se hvordan vår tro første gang ble ikledt menneskelig drakt, bør stifte bekjentskap med denne boken.

Pastor J. J. Duin

50 år

Sognepresten i Hamar menighet, pastor Johannes Josef Duin, fyller 50 år. Pastor Duin kom til Norge kort før krigen; etter studieår i Fribourg og en teologisk doktorgrad tiltrådte han som kapellan ved St. Olavs menighet i Oslo i 1939. I 1946 ble han utnevnt til sogneprest i Porsgrunn, og siden 1957 har han skjottet den samme stilling på Hamar, til — det våger vi trygt si — menighetens store glede og tilfredshet. Foruten at han omhyggelig passer sin sognegjerning, finner pastor Duin også tid til å dyrke sin vitenskap. Hans spesialitet er filosofiens historie i middelalderen, der han i årenes løp har ydet en selvstendig forskerinnsett som er mer kjent blant hans lærde kolleger ute i Europa enn her hjemme. Avhandlingen «La doctrine de la providence dans les écrits de Siger de Brabant» utkom i 1954.

Men han har også gjort seg kjent for sine studier i norsk kirkehistorie. Hans spesialitet her er katolisismen i Norge etter reformasjonen, og også her har han levert et betydningsfullt arbeid. En del av hans forskningsresultater er gjort tilgjengelige i form av tidsskriftartikler, men vi venter fremdeles på den samlede fremstilling av dette emnet, en fremstilling som dr. Duin er den rette til å gi oss. Og ennå må vi visst vente: Det dukker stadig opp nytt og ukjent stoff, som gjerne skulle med, og alle detaljer må granskes — dr. Duin har den sporsans som kjennetegner den ekte forsker, såvel som vitenskapsmannens omhu for nøyaktighet i detaljen. Mens vi da smører oss med tålmodighet, vil vi i mellomtiden ønske både sognepresten og forskeren et nytt og fruktbart tiår — og til lykke med de 50!

UNGARN I NORGE

Søndag 4. november kl. 18 i St. Dominikus kirke i Oslo: Messe for ofrene fra begivenhetene i Ungarn i 1956. Kort preken på ungarsk og norsk av pater Horvath S.J. Alle velkommen.

KJENTE
FREDRIKSTAD-
FIRMAER

Norske Fina ^{A/S}

Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreljer

FREDRIKSTAD TLF. 5 820
TØNSBERG > 12 371

<p>ØSTFOLDMEIERIET Avd. Fredrikstad</p>	<p>G. Halvorsen Etabl. 1885 Alt i flesk, kjøtt og pølsevarer. Tif. 1781 Tif. 2455</p>	
<p>FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK Andresen & Müller Mek. verksted — Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags — Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed — Isenkramartikler — Elektrisk og Autogensveisning — Stanseartikler</p>	<p>FREDRIKSTAD BRYGGERI FREDRIKSTAD</p>	<p>Chr Flannestad HANDELSGARTNERIER FREDRIKSTAD Vi leverer til blomsterforretninger landet over.</p>
<p><i>Andr. Panne</i> Kontormaskiner - Kontorutstyr Storgt. 4 - Fredrikstad Tif. 2945</p>	<p><i>Bjørnulf FOTO</i> ALT I FOTO OG FILM</p>	<p>EDVARSEN & NORHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tif. 1220 - Fredrikstad</p>
<p>KÅRE KRISTIANSEN Fiskeforretning Telefon 3190</p>	<p>C. HANSSENS Trykkeri og Bokbinderi Tif. 3056 FREDRIKSTAD</p>	<p><i>Sko</i> BJARNE AARUM Fredrikstad</p>
	<p>FREDRIKSTAD BYGG A/S Byggevarer - Jernvarer Malervarer Sentralbord 5945</p>	<p>HELENE ANDRESEN KJØTT- OG PØLSEVARER Glemmegt. 3, 4, 5. Tif. 2131 og 2031</p>
<p>KLEMET JOHANSEN Fredrikstad Begravelsesbyrå Farmannsgt. 10 - Tif. 3062 1885 75 år 1960</p>	<p>ALFR. GRØNNEBERG Urmaker & Optiker Fredrikstad</p>	<p>KNUT CHRISTIANSEN Spesialforretning i Radio og Fjernsyn Farmannsgt. 1-3 - Tif. 6464</p>
<p>BRYNILDESENS FABRIKKER Drops og Mineralvann</p>	<p>O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 5840</p> <p><i>S. Larsen & Co.</i> Møbelforretning Nygårdsgaten - Fredrikstad Telefon 2265</p>	

DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

TRONDHEIM

ILA FARVEHANDEL

Telefon 25480

Alt i malerverer

TYRILYS

**1/3 TYRI
FABRIKKER**

Drammen

Har også landets eneste bivokspresseri

ARENDAL

THS. LØVOLD

Grnl. 1886 — Tlf. 1173, 1495

Maling - Tau - Duk - Koster og børster

Skibsrekvisita - Malerverer

Engros og en detalj

INGV. ALSTAD

Fisk - Sild

Ilevollen 32 - Tlf. 20291

Trondheim

M. A. STIANSEN

Herreekvipering - Guttekonfeksjon

Tlf. 1018

Tlf. privat 4268

ARENDAL

JØRGENSEN & CO.

Bakeri. Konditori

Arendal **Trikotasje-** forretning

Tlf. 1247

JOACHIM LARSEN

Spesialforretning i utstyrsvarer

Tlf. 1081 — Etablert 1872

ADEL ELLEFSEN

Aut. Installasjonsforretning

Tlf. 1756 — Arendal — Tlf 1756

MØRLAND-SKO

Tlf. 2802

Selvvalgsforretning

SHELL — ARENDAL

Tlf. kontor 2013

Anleggstlf. 1848

ARENDALS FARVEHANDEL

Tlf. 2050

Engros - En detalj

BRØDRENE PETERSEN

Skomakerforretning

Arendal

GARTNERHALLEN

Frukt og Grønsaker En gros

Tlf. 3159 - 3208

OLAV SLAATTENE

Blomsterforretning. Begravelsesbyrå

Tlf. 1958

Havstad, Arendal

**BYGGMESTER
HANS NILSEN**

Nessel 362

Arendal

Tlf. 2647

**Malermester
K. LØNNHAUG**

Kolbjørnsvik

Tlf. 1333

J. E. PEDERSEN & CO. A/S

Arendal

Kjøttforretning

Tlf. 2360

ARENDALS BRYGGERI

og

MINERALVANDFABRIK A/S

Glassmester

W. SJØEN

Tlf. 2862

OLAV BEISLAND

(Ingv. Jenssens Eff.)

Kirkegaten

Kolonialforretning

Telefon 1280 - 2831 - 2713

GJERULDSSENS BOKHANDEL

Kirkegaten

Tlf. 1762

Alt i bøker og papir

VOLKSWAGEN

O. M. LUNDE & CO.

Sentralbord: 4040

ÆGYPTEN—PALÆSTINA

20/2—17/3 1963. Flyreise fra Kbh., 26 Dage d.kr. 2.900.

Pastor Bjørn Højbo, Kbh., indleder Dagene med Foredrag.

Rejsen ledes teknisk af Pastor Paul d'Auchamp, Aakirkeby.

Alle Oplysninger og Program fra Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, Kbh. S.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

T. S. JACOBSEN**BEGRAVELSESBYRÅ**

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

A/S Norsk Medicinsk Varehus

Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell - Elektromedisin - Røntgen

Pilestredet 7

Tlf. 33 43 70

OSLO

Service-avdeling

Apotekerveita 4 - Tlf. 24 921

TRONDHEIM

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkeninnredning og utstyr**THIIS & CO ^A_S**

Haakon VII's gt. 1, Oslo

Sentralbord 41 77 30

**THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI**

Bernh. Getzgate 3b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

**Til daglig
nytte
og glede**Omslag til
TELEFONKATALOGEN
i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.Ensfarget kr. 15.—
Flerfarget kr. 18.—Vi sender også pr.
postoppkrav.**Walligani**STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO**NOBERG & CO. A.S****MARGARINFABRIKK**

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

WISBECH
ARTISSELSKAP

Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

Brevskolen om den katolske kirkes tro og moral.

Spørsmål besvares
av lærerne.

Skriv etter prospekt.

Katolsk Informasjon

P.boks 3664

Oslo.

